

Міністерство культури та інформаційної політики України
Міністерство освіти і науки України
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Державна академія хореографії Узбекистану
Державна музична академія Хунанського педагогічного університету Китаю

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

**РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
ЗАСОБАМИ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА**

16–17 квітня 2021 р.

Головний координатор конференції

*кафедра хореографії Інституту сучасного мистецтва
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*

Київ – 2021

Розвиток художньо-творчої особистості засобами різних видів мистецтва : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. / упор. С. В. Шалапа. Київ, 16–17 квітня 2021 р. Київ : НАКККиМ, 2021. 216 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток художньо-творчої особистості засобами різних видів мистецтва», яку 16–17 квітня 2021 року провели: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, Інститут проблем виховання НАПН України. До збірника увійшли статті пленарного засідання та трьох секцій.

Редакційна колегія

Чернець В. Г. – ректор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор філософії, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки; **Бех І. Д.** – директор Інституту проблем виховання Національної академії наук України, доктор психологічних наук, академік Національної академії педагогічних наук України; **Вантух М. М.** – завідувач кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, професор, народний артист України, Герой України, академік Національної академії мистецтв України; **Степаненко Л. М.** – проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доцент, доктор педагогічних наук, заслужений працівник культури України; **Азизбаєв С. С.** – професор Узбецького національного інституту музичного мистецтва ім. Юнуса Раджабі; **Комаровська О. А.** – завідувач лабораторії естетичного виховання мистецької освіти Інституту проблем виховання АПН України, доктор педагогічних наук; **Ся Сюнцзюнь** – проректор Музичної академії Хунанського педагогічного університету, професор, доктор філософії, член Комітету з викладання теорії мистецтва Міністерства освіти Китаю, експерт з оцінки мистецького проєкту Національного фонду соціальних наук, експерт з оцінки Дипломного центру Міністерства освіти Китаю; **Єргашева Г. Т.** – доктор філософії (PhD) з мистецтвознавства Державної консерваторії Узбекистану; **Ван Гуанхуй** – науковий керівник докторантури з історії Китаю Хунанського педагогічного університету, завідувач кафедри хореографії Музичної академії Хунанського педагогічного університету, професор, член Китайської асоціації хореографів, віцепрезидент Асоціації професійних досліджень танцю Хунанської асоціації освіти; **Кулиняк М. А.** – директор Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент; **Корисько Н. М.** – заступник завідувача кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доцент, заслужений працівник культури України; **Завалевський Ю. І.** – перший заступник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», професор, доктор педагогічних наук; **Гайдамака О. В.** – начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук; **Тараканова А. П.** – методист вищої категорії відділу змісту позашкільної освіти та виховної роботи Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України, відмінник освіти України; **Шалапа С. В.** – доцент кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, член Міжнародної ради танцю CID UNESCO.

Автори статей відповідають за правдивість і вірогідність викладеного матеріалу, за достовірність цитування джерел і посилань на них. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Статті подано в авторській редакції.

© Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021
© Автори, 2021

Корисько Н. М. НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАСЛУЖЕНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ АНСАМБЛЬ ТАНЦЮ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. П. ВІРСЬКОГО І ЙОГО ВПЛИВ НА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ.....	64
Маркова О. В. ВАСИЛЬ ЗАХАРОВИЧ БОНДАРЧУК: УКЛІН УЛЮБЛЕНОМУ ВЧИТЕЛЄВІ.....	67
Матушенко В. Б. ВЕСІЛЬНА МОДЕЛЬ СВІТОБУДОВИ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ.....	73
Михалевич В. В. ГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ САТИРИЧНИХ ВИДАНЬ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	76
Науменко О. А. ЕСТЕТИЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	82
Обдула Т. М. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	89
Пен Лю ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ БАЛЕТНОГО МИСТЕЦТВА	93
Тараканова А. П. МИСТЕЦТВО І ЙОГО МІСЦЕ В ХУДОЖНЬО-ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	101
Юлдашев Т. И. ОБ ИСКУССТВЕ ПОДЛИННОЙ ТЕАТРАЛЬНОСТИ.....	105
Шалана С. В. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СФЕРІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	109

Секція 2

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: НЕПЕРЕРВНІСТЬ І ВИКЛИКИ ВІРТУАЛЬНОГО МЕДІАПРОСТОРУ

Бєлих Ю. В. ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ІМПРОВІЗАЦІЯ: МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	114

Література

1. Ануфрієв О. Н. Етносоціокультурні особливості слов'янських спільнот в українському Придунав'ї (соціокультурний аспект) : автореф. дис. ... канд. іст. наук: 17.00.08. Київ, 1995. С. 18.
2. Балушок В. Г. Елементи давньослов'янських ініціацій в українському весіллі. Київ, 1994. 37 с.
3. Матушенко В. Б. Організація і методика проведення весільних свят : підручник. Київ : НАКККиМ, 2013. 200 с.

Valerii Matushenko
(Ukraine)

WEDDING MODEL OF THE UNIVERSE AND ITS FUNCTIONS

Annotation. *From time immemorial, marriage has always been one of the most important, solemn and exciting events. Centuries have passed, empires have fallen, some peoples have been replaced by others, new states and social systems have emerged, but the always hot flames of fires have attracted young people to unity into a strong family. The very word "wedding" is perceived by the people's consciousness as a definition of joy, fun. This is a solemn moment not only in the lives of two young loving hearts or two families whose members will form a new family. This scientific paper examines the wedding model of the universe and clarifies its main functions.*

Keywords: *wedding ceremony, model of universe, model functions, complex of rituals.*

ГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ САТИРИЧНИХ ВИДАНЬ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

УДК 766

Анотація. *Досліджено приклади регіональної гумористичної періодики, яка виходила на території сучасної України у ХІХ – на початку ХХ століття. Проаналізовано сатиричну графіку та художнє оформлення таких видань, як: «Іжак», «Лопата», «Оса», «Паяц», «Сова». Акцентовано, що в сатиричній графіці вказаних журналів художники дотримувалися як класичного, так і модерного виконання. Прослідковано дизайн і типографіку обкладинок часописів. Наголошено на гармонійному поєднанні елементів дизайну й ілюстрації. Зазначено змістові особливості карикатур. Наведено факти цензурування української сатиричної періодики ХІХ – початку ХХ століття.*

Ключові слова: *карікатура, графіка, ілюстрація, сатирична періодика, художнє оформлення, композиція, обкладинка.*

Постановка проблеми. *Культурними та економічними центрами в Україні традиційно й справедливо вважають такі міста, як Київ, Львів, Харків, Одеса. Саме в цих містах, що були в складі різних імперій наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття, відбувався розвиток гумористичних видань, а з ними й сатиричної графіки. Але ця тенденція*

**Михалевич
Віктор Вадимович,**
*кандидат культурології,
доцент, доцент кафедри
образотворчого мистецтва
Київського університету
імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна)*

зачепила також і провінційну пресу, що не достатньо досліджена в науковій літературі. Адже деякі зразки регіональної гумористичної періодики відрізняються яскравим дизайном і майстерною графікою, а це заслуговує на більш детальне вивчення.

Отримані результати стосовно сатиричної графіки й оформлення регіональної гумористичної преси України відповідного періоду допоможуть у розумінні традицій української сатиричної ілюстрації та журнального дизайну.

Аналіз досліджень і публікацій. Для розкриття нашої теми є цінними дослідження сатиричної графіки О. Лагутенко та М. Фіголя, які змістовно вивчали традиції і стилістичні особливості української журнальної графіки першої третини ХХ століття [4; 6]. Аналіз стилістичних особливостей графіки сатиричної періодики Галичини та Наддніпрянщини початку ХХ століття знаходимо в наукових доробках А. Іжевського та Т. Сидорик [3; 5]. Цінними є історичні та журналістські дослідження гумористичної ілюстрації Г. Біланич та І. Зикун [1; 2].

Мета. Дослідити графічні та змістові особливості ілюстрацій регіональної сатиричної періодики України ХІХ – початку ХХ століття, а також провести аналіз художнього оформлення цих видань.

Виклад основного матеріалу. Для початку надамо загальну характеристику сатиричного видання вказаного періоду. Оскільки чіткої типології видань в аналізований час ще не було, тому характеристика є умовною. Основними техніками друку ілюстрацій у виданнях були цинкографія і літографія, обсяг у середньому для часописів – 8 сторінок, візуальний матеріал чорно-білий (іноді обкладинка кольорова). Газети мали менший обсяг сторінок та ілюстрацій, більше тексту та більший формат, ніж у часописах.

Вкажемо провінційні сатиричні видання кінця ХІХ – початку ХХ століття, що виходили на території сучасної України. «Кропило» (Коломия, журн. (дво-тижневик). 1869 р.; ред.: М. Журавський, П. Федусевич), «Сова» (Ужгород, газ. 1871 р.; ред. – В. Кимак), «Лопата» (Чернівці, журн./листок. 1876 р.; вид.-ред. – І. Семака; худ. – Прокоп), «Бонза» (Кам'янець-Подільський, рукопис. журн. 1901–1902 рр.), «Благонамеренный Полтавец» (Полтава, журн. (щотижневик). 1906 р.; вид.-ред. – А. Брауде, «Газета газет» (Полтава, іл. дод. 1906 р.; ред. – Д. Іваненко (псевд. Спокойний)), «Крючок» (Катеринослав (Дніпро), сатир. зб. 1906 р.; ред. – Р. Кудрявицький), «Оса» (Миколаїв, журн. (тижневик). 1906 р.; ред. – М. Дмитрієв; худ. – М. Лепетич), «Пьявка» (Катеринослав (Дніпро), сатир. зб. 1906 р.; ред. – Р. Кудрявицький), «Шпик» (Катеринослав (Дніпро), сатир. зб. 1906 р.), «Паяц» (Миколаїв, журн. 1907 р.; вид.-ред.-худ. – М. Лепетич), «Екатеринославский свисток» (Катеринослав (Дніпро), журн. (двомісячник). 1908 р.; вид.-ред. – М. Доронін), «Екатеринославский сатирик» (Катеринослав (Дніпро), журн. (тижневик). 1908 р.; вид. – В. Алексеєв; ред. – Є. Аронович), «Крымский шут» (Мелітополь, газ. 1908 р.; вид. – Ш. Полятус), «Прожектор» (Севастополь, журн./газ. 1908 р.; ред. А. Легостаєв), «Кривое зеркало» (Рівне, газ. 1910 р.), «Феодосийская жизнь» (газ. 1913 р.), «Їжак» (Кам'янець-Подільський, журн. 1919 р.; вид. – І. Мозалевський; ред.: Ф. Дудко, П. Ковжун; худ.: П. Ковжун, З. Подушка й ін.). Звичайно, що це не весь перелік.

Розглянемо сатиричну графіку й оформлення, на нашу думку, найцікавіших прикладів регіональних гумористичних видань, що виходили на території сучасної України.

Сатирична газета-двотижневик «Сова» (Ужгород, 1871) була першим ілюстрованим виданням на Закарпатті російською мовою. Також її можна вважати одним з перших видань в Україні, що вміщувало політичну сатиричну графіку. Усього вийшло п'ять номерів з тридцятьма ілюстраціями, автор яких залишився невідомий. Газета мала вісім сторінок, з них 2–3 повністю відведені під ілюстрації. Верстка тексту – у дві колонки, що набрані шрифтом типу антиква. Декорування у виданні практично відсутнє.

На сторінках газети в сатиричній формі показано примусову мадяризаторську політику на Закарпатті та засуджено зречення національної приналежності. Така концепція не сподобалася угорській владі, тому видання після третього номера підпало під цензуру, а невдовзі припинило існування.

Назва газети була написана великим декоративним курсивом і була частиною алегоричної композиції-емблеми. Над назвою розміщена сова як символ мудрості та всебачення, у лапах птах тримає мітлу, що означає очищення, і терези – символ правосуддя. Під емблемою – головна карикатура із заголовком «Портрети славнейших русинів» (обкл., «Сова», 1871, № 2) (рис. 1).

Головним об'єктом сатири на шпальтах газети став єпископ С. Панкович. У карикатурах

духівникові притаманні негативні якості: обжерство, хабарництво, лицемірство, жадаба влади. Наведемо приклади цих малюнків.

Головна ілюстрація (обкл., «Сова», 1871, № 4) великим планом демонструє Панковича за шикарним обідом, при цьому в єпископа гротескно збільшена голова. Ця сама гротескність наявна на титульній ілюстрації (обкл., «Сова», 1871, № 2) (рис. 1), де священнослужитель у подібні жінки тримає немовля – свого секретаря І. Квасовича. Митець часто вдається до використання прийому декількох кадрів у карикатурах, наприклад, цілий комікс ілюструє сцени життя секретаря єпископа І. Квасовича («Сова», 1871, № 2). Або карикатура під рубрикою «Сцени на літературній ниві по цей бік Карпат» («Сова», 1871, № 2), що складається з двох кадрів: на першому – єпископа Панковича зображено у вигляді сатани, якого батогом жене редактор «Сови» В. Кімак, а на другому – Панковичеві приклоняються інші видавці. В ілюстрації спостерігається динамізм і вдалий елемент зооморфізму. Знову у двокадровій карикатурі під рубрикою «Сьогодення та майбутнє» («Сова», 1871, № 4) художник демонструє Панковича, увішаного церковними нагородами на троні перед слугами, а на другому кадрі церковник падає під вагою нагород. У цій карикатурі графік майстерно пов'язав дві сцени завдяки промальованим рухам героїв.

Рис. 1. Обкл. газ. «Сова», 1871, № 2

У карикатурі під рубрикою «Заборонені та дозволені книги в єпархії Мукачівській» («Сова», 1871, № 4) Панкович в одну купу з прокльонами кидає російськомовні книги, а в іншу – кладе з благословенням угорські. Симетрична композиція поділена постаттю героя, який чітко прочитується на темному тлі натовпу.

До рубрики «Імпозантна хода для просвіти народу руського по цей бік Карпат» («Сова», 1871, № 3) додається карикатура, що зображує священнослужителя в триумфальній колісниці, яку везе його свита. Знову митець майстерно застосовує зооморфізм, поєднавши людей і коней.

Загалом карикатури до газети «Сова» мають класичний вигляд, техніка рисунка професійна, відчутна академічна школа, портрети героїв старанно промальовані, постаті анатомічно побудовані, штрих реалістично передає об'єм.

Звернімося до художньо-сатиричних журналів – «Оса» (1906) і «Паяц» (1907), що виходили у Миколаєві, на сторінках яких висміювали політичні та побутові події. Провідним художником часописів був М. Лепетич. Журнали мали по 8 сторінок формату 27 x 35 см.

Рис. 2. Обкл. часоп. «Оса», 1906, № 7

Рис. 3. Обкл. часоп. «Паяц», 1907, № 3

Дизайн обкладинок часописів класичний з великим підкресленим рекламним шрифтом для назви над головною ілюстрацією (обкл., «Оса», 1906, № 7; обкл., «Паяц», 1907, № 3) (рис. 2, 3). В «Осі» назва з лівою виключкою, у «Паяці» – центрована. Журнал «Паяц» має стилізоване зображення-логотип паяца в прямокутнику над заголовком і трохи меншу площу під титульну ілюстрацію. У виданнях наявні декоративні заставки та віньетки: комахи, птахи, квіти й орнаменти (у декорі видання «Оса» часто прослідковуємо заставки у вигляді осі). Верстка тексту «Оси» – у дві колонки, «Паяца» – у три; основний шрифт типу антиква; підзаголовки в часописах часто набирали декоративним шрифтом.

Характерною ознакою журналів було використання колажів, особливо на титулі. Наприклад, головна ілюстрація-шарж «Два директори» (обкл., «Оса», 1906, № 7) (рис. 2), «Стовпи суспільства» (обкл., «Паяц», 1907, № 3) (рис. 3), де до малюнків додано елементи-фотографії (обличчя персонажів).

Лепетич у своїх ілюстраціях до цих видань висміює представників партій і недосконалість виборів: «Уроки з минулого» («Оса», 1906, № 12) – виборці з'ясовують питання кулаками, «Малюков: “Тріщить проклята платформа”» («Оса», 1906, № 4) – депутат намагається втриматись на дошках, на яких написані закони. Митець досить детально промальовує фасон одягу персонажів та підкреслює його фактурою, наприклад, у карикатурі «Невигідно» («Паяц», 1907, № 3).

Лепетича цікавить передача гротескних характерів героїв і їхніх емоції. В ілюстраціях художника постаті виразні, живі та динамічні, підкреслені контрастними силуетами, натомість фон у малюнках практично відсутній.

До згаданої вище періодики можна ще додати сатиричне видання «Лопата» (1876), що вважають одним із перших україномовних сатиричних часописів, точніше листків, на Буковині. Візуальний ряд видання здебільшого висвітлював події на Буковині, Балканах і на Галичині, критикував дії військових і місцевих політиків. Одним з провідних художників був Прокоп. З приводу манери художника А. Іжевський зазначає: «Прокоп застосовував грубий примітивний рисунок, щоб підкреслити простоту ідеї наївного сміху, а щоб виразити цинізм героїв високої політики використовував елементи академічної композиції [3, 8].

Переслідування царським режимом гумористичної періодики в процесі «Столипінської реакції» (1910) призвели до закриття багатьох сатиричних видань по всій імперії. З початком руйнування монархії і закінченням Першої світової війни сатирична преса в Україні на недовгий час відновилася.

Рис. 4. Обкл., часоп. «Іжак», 1920, № 1

Наприклад, сатирично-гумористичний журнал «Іжак» (1920) виходив у перехідний період у Кам'янець-Подільському, коли місто ще було під владою УНР до його захоплення Червоною армією. «Іжак» видавали двічі на місяць. Часопис у сатирично іронічній формі висвітлював політичні події в Україні та за її межами, різні сфери суспільного життя, переважно Наддніпрянщини.

Провідним художником був П. Ковжун, який як послідовник Г. Нарбути у своїх ілюстраціях дотримувався геометричної декоративності з національною складовою. Особливо це помітно в обкладинці видання (обкл., «Іжак», 1920, № 1) (рис. 4). Назва видання лаконічна, з контрастними штрихами, напівовалами та зарубками, що справляє враження повноцінного логотипу. По обидва боки від назви малим кеглем розміщені виносні елементи, а знизу – титульна ілюстрація.

Ми спостерігаємо гармонійне поєднання Ковжуном титульного малюнка з логотипом видання завдяки декоративності («Їжак», 1920, № 1) (рис. 4). У цій обкладинці на головній карикатурі «Під українським державним дубом» графік зображає потворну свиню під деревом, гілки якого утворюють Тризуб. Рисунок свині-хруні може означати запроданця ненажеру, а Герб України в старому дубі без листя – знищення Української державності. Під ілюстрацією красномовний текст – «Присвячується кому треба». Чорний силует дуба й темний фон виділяють промальовану свиню.

З приводу манери художника дослідниця Т. Сидорик зазначає: «Уже на перших спробах Павла Ковжуна в галузі графіки позначився стиль модерн. 1913 року серед бурхливого різноманіття мистецьких проявів П. Ковжуну імponує динаміка напряму футуризму» [5, 801].

Радянська, а з нею і жорстка цензура преси, поширювалася Україною залежно від окупації більшовиками українських земель. Уже 1918 року було організовано «Револуційний трибунал друку», що ліквідував усю небільшовицьку пресу. В Україні цей процес стрімко набрав обертів у 20-х роках ХХ століття. Лише на непідконтрольних більшовиками землях Західної України продовжили виходити певною мірою незалежні сатиричні видання.

З урахуванням проаналізованих вище прикладів сатиричних видань підсумуємо: по-перше, провінційні сатиричні видання мають давню історію на території сучасної України; по-друге, графіка в розглянутих часописах відповідала тогочасним мистецьким течіям; по-третє, сатирична ілюстрація та оформлення вказаних регіональних видань були на високому художньому рівні, а в деяких випадках не поступались відомим столичним гумористичним часописам досліджуваного періоду.

Література

1. Біланич Г. П. Зародження газетної справи на Закарпатті. *Вісник Книжкової палати*. 2013. № 1. С. 34–38.
2. Зикун Н. Композиційно-оформлювальні особливості українського сатиричного видання початку ХХ століття. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 5. С. 31–34.
3. Іжевський А. В. Українська сатирична графіка у Галичині другої половини ХІХ ст. – початку ХХ ст.: еволюція художньо-образної системи : автореф. дис. ... канд. мистецтв. Львів, 2009. 16 с.
4. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ, 2006. 240 с.
5. Сидорик Т. Творча постать карикатуриста Павла Ковжуна на тлі взаємозв'язків традицій та західноєвропейських художніх впливів у розвитку львівської сатиричної графіки 1900–1930-х рр. *Народознавчі зошити*. 2009. № 5–6. С. 801–805.
6. Фіголь М. П. Політична сатира в українському мистецтві ХІХ – початку ХХ століття : короткий нарис. Київ, 1974. 56 с.

Viktor Mykhalevych
(Ukraine)

GRAPHIC FEATURES OF REGIONAL SATIRICAL EDITIONS OF THE END OF XIX – EARLY XX CENTURY ON THE TERRITORY OF MODERN UKRAINE

Annotation. The article investigates examples of regional humorous periodicals, which were published on the territory of modern Ukraine in the XIX – early XX centuries. An analysis of satirical graphics and art design of such publications as: «Yizhak», «Lopata», «Osa», «Paiats», «Sova» is carried out. It is emphasized that in the satirical graphics of the presented magazines the artists adhered to both classical and modern performance. The design and typography of magazine covers are traced. Emphasis is placed on the harmonious combination of design and illustration elements. The semantic features of caricatures are considered. The article presents the facts of censorship of Ukrainian satirical periodicals of the XIX – early XX centuries.

Keywords: cartoon, graphics, illustration, satirical edition, decoration, composition, cover.

Модератори конференції

*Шалана Світлана Віталіївна
Корисько Наталія Михайлівна
Тараканова Аліса Павлівна
Науменко Оксана Анатоліївна
Бевзенко Валерія Валеріївна*

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

**РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
ЗАСОБАМИ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА**

16–17 квітня 2021 р.

Підп. до друку 07.06.2021 р. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,5. **Зам.** **Наклад**

Видавець і виготовлювач
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011